

طرح جدید کمیسیون قضایی مجلس برای کاهش سقف مهریه و زندانی شدن مرد به دلیل نپرداختن مهریه

پیشنهاد کاهش سقف مهریه به ۵ سکه

رئیس: اینکه مرد ادعای عدم توانایی پرداخت مهریه نماید اما مالش را به نام خواهر یا مادر خود کند، جرم جدیدی به نام فرار از دین است

به تناسب بالا و پایین شدن نرخ سکه و طلا، نمایندگان مجلس یازدهم هم به دنبال ارائه طرح‌های تازه برای سر و سامان دادن به موضوع قدیمی و پرچالش مهریه هستند و در چند ماهی که از آغاز مجلس یازدهم می‌گذرد، تاکنون طرح‌ها و پیشنهادهاد مختلفی برای حل مسئله مهریه و ممانعت از زندانی شدن مردان برای پرداخت مهریه همسرانشان ارائه شده است. آخرین پیشنهاد بهارستانی‌ها

برای پایان دادن به چالش مهریه هم محدود کردن مهریه قابل پیگیری قانونی به ۵ سکه است که با حواشی متعددی همراه بوده و صفی از موافقان و مخالفان را در برابر این طرح پیشنهادی بر خیزاند. نمایندگان مجلس قرار داده است؛ موافقتی که معتقدند بدهکار بزحاکر نیست و نباید زندانی شود و مخالفانی که در این بین نگران پیامال شدن حق و حقوق زنان هستند و معتقدند مهریه قرار است

پشتوانه زنان باشد و به تناسب بالا رفتن قیمت سکه و طلا در صورت رخ دادن طلاق، هزینه‌های زندگی برای زنان هم بالا می‌رود و محدود کردن مهریه قابل پیگیری به پنج سکه می‌تواند زنان مطلقه را برای مدیریت هزینه‌های زندگی شان با مشکل جدی مواجه کند و امنیت روانی آنان را به هم بریزد. اما نگاه کدام گروه به این ماجرا منطقی‌تر است و با واقعیت‌های جامعه تناسب بیشتری دارد؟

اگرچه قیمت طلا و سکه طی دو سه دهه اخیر همیشه پر التهاب و سر بالا بوده‌است اما یک سال گذشته این بازار، پر التهاب‌ترین روزهای خود را تجربه کرد و قیمت سکه با افزایش لحظه به لحظه تا ۱۷ میلیون تومان هم رسید. وضعیت به گونه‌ای شده بود که تابلوی صرفی‌ها همچون عقربه‌های ساعت هر لحظه عدد بیشتری را نشان می‌داد و این بالا و بالا رفتن قیمت‌های سکه و طلا به معنی پایین‌تر آمدن شانس زنان طلبکار برای وصول مهریه و شانس مردان بدهکار مهریه برای پرداخت مهریه بود. این نوسانات اگر چه کمی فروکش کرد و با قیمت سکه و طلا کمی پایین آمد اما این نوسانات و افزایش ناگهانی و چندین برابری قیمت طلا و سکه مسئولان و مدیران جامعه را بر آن داشت تا به جای غلبه بر بحران اقتصادی و شرایط نابسامان این حوزه، سراغ اعمال تغییر در قانون مهریه بردند تا از جمع مردانی که توان پرداخت مهریه همسرشان را ندارند و گاهی بابت این ماجرا پشت میله‌های زندان می‌افتند که کنند. این در حالی است که سوسی دیگر ماجرای مهریه زانی هستند که مهریه حق شرعی و قانونی آنهاست و همین حالا هم با تقسیط پرداخت مهریه به دلیل بالا و بالاتر رفتن قیمت سکه با فرض مهریه ۱۱۰ سکه‌ای قانونی، حتی اگر زوج ماهی یک سکه به زوج پرداخت کند، تا وصول کامل مهریه ۱۱۰ ماه یعنی بیش از ۹ سال طول می‌کشد. این در شرایطی است که هم اکنون هم با سکه ۱۱ تا ۱۲ میلیون تومانی، کمتر مردی است که آنقدر درآمد داشته باشد تا بتواند با ماهی یک سکه تمام بابت بدهی همسرش به او را پرداخت کند. از سوی دیگر زن می‌ماند و وضعیت اقتصادی و معیشتی نابسامانی که او را سالها سال از دست‌رسی به حقوق حقه خود یعنی مهریه باز می‌دارد و باید در جامعه‌ای زندگی کند که مخارج پیشماری را به او تحمیل می‌کند. آن هم بی‌هیچ پشتوانه مالی و اقتصادی! چرا که همسر سابقش توان پرداخت مهریه او را ندارد. حالا کمیسیون قضایی مجلس بنا دارد در قالب طرحی تازه برای ساماندهی مهریه تنها مهریه‌های تا پنج سکه را قابل پیگرد قانونی و زنان قرار دهد؛ طرحی که سر و صدای زیادی به پا کرده و حتی در میان بهارستانی‌ها هم مخالفتی دارد.

طرح تازه کمیسیون قضایی مجلس برای کابین زنان با ۵ سکه

حسن نوروزی سخنگوی کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی درباره طرح تازه این کمیسیون برای مهریه می‌گوید: «عضای کمیسیون قضایی معتقد هستند زندان جای بزحاکر است نه بدهکار از این رو بدهکار مهریه اگر توان پرداخت آن را ندارد نباید روانه زندان شود.» از نگاه وی بدهکاران مهریه به جای زندان باید آزاد باشند تا بتوانند کار کنند تا مهریه را پرداخت نمایند. سخنگوی کمیسیون قضایی مجلس با اشاره به مصوبه مجلس قبل درباره مهریه می‌افزاید: «در مجلس گذشته قانونی در رابطه با مهریه مصوب شد که بالای ۱۱۰ سکه مهریه زندان نخواهد داشت از این رو با توجه به افزایش قیمت سکه کمیسیون قضایی مجلس یازدهم طرحی مدنظر دارد که مهر به بیش از پنج سکه زندان نداشته باشد.» نوروزی تصریح می‌کند: «در چند سال گذشته قیمت سکه متعادل و معقول بود، اما اکنون این قیمت به بالای ۱۰ میلیون تومان رسیده‌است و افراد بدهکار مهریه نمی‌توانند این مبلغ گزاف را پرداخت کنند.» به گفته وی رسیدگی به این طرح در کمیته انجام و سه ماده آن در کمیسیون قضایی مجلس تصویب شده است، اما یک ماده آن مشکلاتی داشت که به کمیته مورد نظر ارائه داده شده است تا بررسی لازم صورت گیرد.

قرار است کلیات طرح در کمیسیون قضایی مجلس بررسی و به زودی این طرح به صحن علنی ارسال شود.

سقف ۱۱۰ سکه‌ای مجلس برای مهریه زوج‌ها را زیر یک سقف نگه‌نداشت

پیش از این نیز مجلس برای مهریه سقف تعیین کرده بود. قانون حمایت از خانواده که در سال ۹۱ به تصویب نمایندگان مجلس رسید، حد حمایت قانونی از مطالبه مهریه را تا میزان ۱۱۰ سکه اعلام کرد و مطالبه

میزان بیشتر از آن را منوط به ملالت زوج دانست. بر اساس این مصوبه مجلس اگر زوج از پرداخت این مقدار سکه امتناع کند، مشمول ماده ۲ محکومیت‌های مالی می‌شود اما اگر مهر به بیش از این میزان باشد تمکن زوج مورد بررسی قرار می‌گیرد. این قانون در زمانی که مهریه‌های نجومی بر مبنای سسال تولد شمسی و گاهی هم میلادی در جامعه مرسوم شده و آمار زندانیان مهریه به صورت تصاعدی رتیس قضاویه می‌گوید: «بحث خانواده دارای مقدماتی است که اگر مقدمات آن درست انجام شود نوبت به دادگاه نمی‌رسد. حتی در مرحله‌ای که خانواده دچار مشکل شده است و باید به نحوی این موضوع در دادگاه مطرح شود، ابتدا باید مسئله از طریق داوری و حکیمت دنبال شود و اگر راهکار دیگری نبود دادگاهها قضاوت و داوری خواهند کرد.»

رئیس قوه قضائیه می‌افزاید: «نسبت به مجتمع‌های رسیدگی به پرونده‌های خانواده، دادگاه‌ها حتی پرونده‌هایی که در دیوان مطرح است آسیب شناسی شده و موضوع خانواده و زنان مورد بررسی قرار گرفته است.» رئیس با اشاره به راهکارهای پیشنهادی سند تحول در حوزه زنان و خانواده می‌گوید: «در سند تحول راهکارهایی پیشنهاد شده و به دنبال تحقق آن راهکارها هستیم و این موضوع کاملاً دست یافتنی است، چراکه مبتنی بر مبانی دینی هیچ گونه بن بست وجود ندارد، مسائل قابل حل است و باید ابتدا مسائل را شناخت و سپس به دنبال راهکار آن بود.»

وی با بیان اینکه کار گروهی در معاونت راهبردی تعیین شده که به موضوع زنان و خانواده می‌پردازد، تصریح می‌کند: «این کار گروه در تلاش است که هم در مورد پرونده‌ها و موضوعاتی که مطرح شده است مطالعاتی انجام دهد و هم بخش‌های دیگر را مورد توجه قرار دهد تا به راهکاری دست یابد که در نهایت منجر به کاهش پرونده در قوه قضائیه و کاهش آمار طلاق شود و مشکلات عدم سازش در خانواده را به حداقل برساند.»

میزان بیشتر از آن را منوط به ملالت زوج دانست. بر اساس این مصوبه مجلس اگر زوج از پرداخت این مقدار سکه امتناع کند، مشمول ماده ۲ محکومیت‌های مالی می‌شود اما اگر مهر به بیش از این میزان باشد تمکن زوج مورد بررسی قرار می‌گیرد. این قانون در زمانی که مهریه‌های نجومی بر مبنای سسال تولد شمسی و گاهی هم میلادی در جامعه مرسوم شده و آمار زندانیان مهریه به صورت تصاعدی رتیس قضاویه می‌گوید: «بحث خانواده دارای مقدماتی است که اگر مقدمات آن درست انجام شود نوبت به دادگاه نمی‌رسد. حتی در مرحله‌ای که خانواده دچار مشکل شده است و باید به نحوی این موضوع در دادگاه مطرح شود، ابتدا باید مسئله از طریق داوری و حکیمت دنبال شود و اگر راهکار دیگری نبود دادگاهها قضاوت و داوری خواهند کرد.»

رئیس قوه قضائیه می‌افزاید: «نسبت به مجتمع‌های رسیدگی به پرونده‌های خانواده، دادگاه‌ها حتی پرونده‌هایی که در دیوان مطرح است آسیب شناسی شده و موضوع خانواده و زنان مورد بررسی قرار گرفته است.» رئیس با اشاره به راهکارهای پیشنهادی سند تحول در حوزه زنان و خانواده می‌گوید: «در سند تحول راهکارهایی پیشنهاد شده و به دنبال تحقق آن راهکارها هستیم و این موضوع کاملاً دست یافتنی است، چراکه مبتنی بر مبانی دینی هیچ گونه بن بست وجود ندارد، مسائل قابل حل است و باید ابتدا مسائل را شناخت و سپس به دنبال راهکار آن بود.»

وی با بیان اینکه کار گروهی در معاونت راهبردی تعیین شده که به موضوع زنان و خانواده می‌پردازد، تصریح می‌کند: «این کار گروه در تلاش است که هم در مورد پرونده‌ها و موضوعاتی که مطرح شده است مطالعاتی انجام دهد و هم بخش‌های دیگر را مورد توجه قرار دهد تا به راهکاری دست یابد که در نهایت منجر به کاهش پرونده در قوه قضائیه و کاهش آمار طلاق شود و مشکلات عدم سازش در خانواده را به حداقل برساند.»

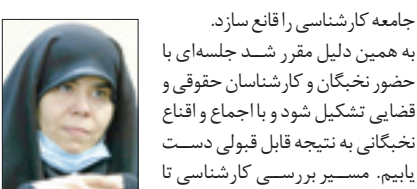
نظر کارشناس

اصلاحیه مهریه باید به گونه‌ای باشد که هم مسائل مردان را در نظر بگیرد و هم حقوق زنان را تأمین کند

با توجه به در دستور کار بودن تدوین اصلاحیه قانون حمایت خانواده، فراکسیون قصد داشت موضوع مهریه را نیز در همان اصلاحیه مورد بررسی قرار دهد و در صورت لزوم، تغییرات و اصلاحاتی را اعمال کند. اما مطالبه برخی مردان که در نوسانات اقتصادی مسائلی از باب پرداخت مهریه برایشان ایجاد شده بود، برخی آقایان نماینده مجلس را بر آن داشت تا طرح‌هایی را در زمینه اصلاح قانون مهریه ارائه دهند.

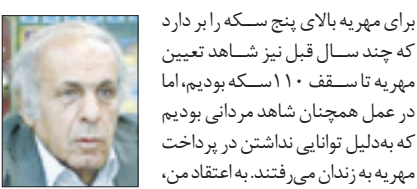
فراکسیون تمامی طرح‌های ارائه‌شده را مورد بررسی قرار داد. این طرح‌ها اگر چه رافع مسائل مردان بود، اما مشکلات زیادی را برای زنان در پی داشت. به همین منظور فراکسیون زنان و خانواده مجلس طی جلساتی با ارائه‌دهندگان طرح‌ها و جامعه کارشناسی به بررسی طرح‌های مذکور پرداخت.

یکی از طرح‌ها که در کمیسیون قضایی در دست بررسی قرار دارد، چندی پیش در جلسه کارشناسی با دعوت فراکسیون از حضور پژوهشگران حقوقی و قضایی و در محل این کمیسیون مورد بررسی قرار گرفت و توضیحات مدافعین طرح نتوانست

جامعه کارشناسی را قانع سازد. به همین دلیل مقرر شد جلسه‌ای با حضور نخبگان و کارشناسان حقوقی و قضایی تشکیل شود و با اجماع و اذعان نخبگانی به نتیجه قابل قبولی دست یابیم. مسیری بررسی کارشناسی تا دستیابی به نتیجه ادامه خواهد داشت و تاکنون هیچ ماده‌ای در زمینه مهریه شامل تعیین پنج سکه به جای ۱۱۰ سکه و... تصویب و تأیید نشده و اینها همگی پیشنهادهات صورت گرفته برخی نمایندگان است. ما در فراکسیون زنان و خانواده مجلس ضامن برقراری موازنه حقوقی میان زنان و مردان هستیم و اصلاحیه مربوط به مهریه نیز از این قاعده مستثنا نیست و باید به گونه‌ای باشد که هم مسائل مردان را مرتفع سازد و هم در راستای تأمین حقوق زنان باشد.

فاطمه قاسم‌پور
رئیس فراکسیون زنان و خانواده مجلس شورای اسلامی

برای مهریه بالای پنج سکه را بر دارد که چند سال قبل نیز شاهد تعیین مهریه تا سقف ۱۱۰ سکه بودیم، اما در عمل همچنان شاهد مردانی بودیم که به‌دلیل نتوانایی نداشتن در پرداخت مهریه به زنان می‌رفتند. به اعتقاد من، فرهنگسازي، آموزش حقوق طرفین و آگاهی دادن به زوجین در خصوص حقوق فردی کارایی بیشتری از تعیین مهریه یا حذف زندان دارد. حتی اینکه مقررات سخت و سختی را تنظیم کنیم که زوجین نتوانند به راحتی از یکدیگر جدا شوند به این امید که شیرازه خانواده‌ها هم نپاشد، کار مطالعه شده‌ای نیست، چرا که وقتی زوجین به مرحله‌ای در زندگی مشترک می‌رسند که نمی‌توانند زیر یک سقف زندگی کنند با ضرب و زور قانون نمی‌توان این دورا کنار هم نگه داشت و دوام یک خانواده را حفظ کرد.

عبدالمصمد دولتشاهی
وکیل دادگستری

یادداشت

دولت باید از زنان مطلقه‌ای که نتوانسته‌اند مهریه خود را استیفا کنند حمایت کند

حسن تردست *

طبق بحث‌های کلاسیک و دانشگاهی، قانون برای مدیریت روابط مردم با مردم، مردم با حکومت و حکومت با مردم وضع می‌شود و قانونی می‌تواند روابط بین مردم را تنظیم و معضلات واقعی را حل کند که همه جانبه و مؤثر باشد. به بیان دیگر با افزودن و فرقه کردن و مواد قانونی دردی از مردم دوا نمی‌شود.

در بحث چالش برانگیز مهریه، ما در یک منظومه دچار معضل هستیم. موضوع مهریه و ارتباط بین زوج و زوج‌ها که یک معضل فردی و اجتماعی ایجاد کرده و می‌کند را نمی‌توان با قدرت ماده و قانون حل کرد. مسئله بحرانی شدن روابط بین زن و مرد و تلاش بر حفظ یک خانواده دارای توابع زیادی است و بی‌تردید ناهنجاری‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و حتی چالش‌های سیاسی روی آن تأثیر گذار است.

اتفاقی که امروز در جامعه شاهد آن هستیم این است که متأسفانه در حال حاضر مهریه ابزاری شده است تا زن به مرد فشار بیاورد و او را بازداشت کند. از سوی دیگر مردم هم برای عدم همراهی با مهریه با وجود تکلیف شرعی و قانونی بودن آن به مقابله با زن می‌نویزند. این مسئله از عواملی است که موجب شده است حجم سنگین پرونده‌های ورودی به دستگاه عدلیه را شاهد باشیم. این در حالی است که ما در بحث مهریه در یک منظومه اجتماعی گیر کرده‌ایم و فقهای معظم باید مسئله مهریه را حل کنند و با توجه به شرایط کنونی ببینند که آیا می‌شود مهریه را با قانون محدود کرد و مثلاً گفت بیش از ۱۰ اسکه یا هر عدد دیگری نمی‌توان برای عقد مهریه قرار داد؟ البته شاید گفته شود این امر با اصول اختیار طرفین در وضع قرارداد یا عقد مغایرت دارد.

از سوی دیگر باید توجه داشت فلسفه وضع قوانین در جامع بشری، برای تنظیم روابط و ارتباطات بین اشخاص و جلوگیری از اختلافات است. چه رابطه دو شهروند و چه رابطه زن و مرد به عنوان زن و شوهر. اصولاً مواد قانونی باید به روان‌سازی روابط کمک کند نه اینکه خودش معضلاتی را اضافه نماید.

حالا هم سال‌هاست مسئولان می‌خواهند معضل مهریه را حل کنند تا مردان به راحتی به زندان نروند. در این راستا در گذشته عدل‌استطاعه بودن مهریه مطرح شد و این خود بار پرونده‌های زیادی را به نظام قضایی کشور تحمیل کرد و دادگاه‌های زیادی به منظور تشخیص استطاعت زوج تشکیل می‌شود.

در حالی که تردندهای بیشماری برای اثبات عدم استطاعت اتفاق می‌افتد که موجب اطاله دادرسی و تورم آمار موجودی پرونده‌ها شده است. به بیان دیگر قانون عدل‌استطاعه شدن پرداخت مهریه آمار بازداشتی‌های مهریه را پایین نیاورد. نکته مهم دیگری که در این رابطه باید مدنظر قرار داد این است که با توجه به اینکه مبنای مهریه‌ها اغلب سکه است اگر برای کاهش یا تقسیط مهریه بالا رفتن قیمت سکه را مبنای قرار دهیم، باید توجه داشته باشیم که به همان نسبت هزینه‌های زندگی هم بالا می‌رود.

در واقع تقسیط یا کاهش سقف مهریه به نفع مرد است در حالی که موارد زیادی را هم داشته‌ایم که زانی در شرایط سخت و تنگنا بوده‌اند و مرد بی‌دلیل موجه همسرش را که زنی تنها و بدون پدر یا سرپرست بوده طلاق داده است و این زن بدون هیچ پشتوانه‌ای به حال خود رها می‌شود. این زنان به طور یقین برای تأمین اقتصادی زندگی شان دچار مشکل می‌شوند. درصد بالایی از زنانی که مرتکب خلاف می‌شوند و برای تأمین زندگی شان به فحشا روی می‌آورند مطلقه هستند. زنانی که در این جامعه با این وضعیت اقتصادی در حالی که خیلی وقت‌ها فرزندی هم دارند، رها می‌شوند. من این مسائل را در صحنه و در پرونده‌های قضایی دیده‌ام. ۷۰ تا ۷۵ درصد زنانی که به راه خلاف کشیده شده‌اند مطلقه هستند و این نشان می‌دهد تأمین زنان پس از طلاق نتوانسته‌اند زندگی شان را

اگر بناسد تک اقدام اصولی و منطقی در رابطه با مهریه به اتفاق بیفتد باید مانند بسیاری از کشورهای دنیا حکومت عهددار زندگی زانی باشد که بعد از طلاق بحق، نتوانسته‌اند مهریه‌شان را استیفا کنند و نمی‌توانند از پس زندگی شان بر آیند و این زنان را تحت حمایت خود قرار دهد.

* وکیل دادگستری و فاضل زان نشتسته